NORAKSTS
Lietas Nr.A420800710
(A01051-12/4)

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīga 2012.gada 18.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D. Ābele,

piedaloties pieteicējai *S.D.* un atbildētāju Latvijas Republiku pārstāvošās iestādes – Valsts darba inspekcijas – pārstāvim *J.Ā.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *S.D.*, personas kods */personas kods/*, pieteikuma par Valsts darba inspekcijas 2010.gada 11.oktobra lēmuma Nr.04/143-01-03/1552 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts darba inspekcijas (turpmāk – Inspekcija) 2010.gada 11.oktobra lēmumu Nr.04/143-01-03/1552 (turpmāk – Lēmums) atstāts negrozīts Rīgas reģionālās Inspekcijas 2010.gada 19.maija lēmums Nr.13L-493-2010-017 (turpmāk arī – sākotnējais lēmums), ar kuru *S.D.* uzlikts naudas sods Ls 300 apmērā par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 41.panta otrās daļas pārkāpumu.

Lēmumā konstatēts, ka 2010.gada 26.martā tika veikta pārbaude SIA *„/Nosaukums/”* atpūtas kompleksā *„/Nosaukums/”*, kas atrodas */adrese/*, Rīgā. *S.D.* bez rakstveida noslēgtiem darba līgumiem kā palīdzi nodarbināja *M.D.*, bet par apkopēju–administratori *O.R.*, pārkāpjot Darba likuma 40.panta pirmo daļu.

[2] 2010.gada 12.novembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *S.D.* (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu, kurā norādīti šādi apsvērumi:

[2.1] Inspekcijas darbinieku pārbaude tika veikta, pārkāpjot likumdošanas normas un neievērojot tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

[2.2.] Administratīvās lietas izskatīšanas gaitā netika gūti nekādi pierādījumi, ka starp pieteicēju un *M.D.* un *O.R.* būtu pastāvējušas darba attiecības. Konkrētās personas pieteicējai ir pazīstamas kā draudzenes, un viņas brīvprātīgi, bez atlīdzības pieteicās palīdzēt pasākumu organizēšanā. Lietas izskatīšanas gaitā netika aptaujāta ne *M.D.*, ne *O.R.*, lai noskaidrotu lietas patiesos apstākļus. Nav pierādījumu ka *M.D.* būtu saņēmusi mēnešalgu Ls 70 apmērā.

[2.3] Tas, ka *O.R.* tika uzticētas seifa un garderobes atslēgas, nav pamats sodīšanai par Darba likuma neievērošanu. *O.R.* paskaidrojums, ka viņa palīdzēja pieteicējai, neliecina par darba attiecībām. Par darba attiecību nodibināšanu nav bijusi pat mutiska vienošanās. Brīvprātīgo darbs ir atzīts gan vairākos Eiropas cilvēktiesību dokumentos, gan Latvijas tiesību aktos.

[2.4] Klubs *„/Nosaukums/”* ir atzīts par maksātnespējīgu un par maksātnespējas administratori ir iecelta *I.S.* Ar *I.S.* pieteicēja vienojās, ka kluba *„/Nosaukums/”* telpas izmantos personiskajām vajadzībām.

[3] Atbildētāju pārstāvošā iestāde – Inspekcija – rakstveida paskaidrojumā tiesai prasījumu neatzīst, uzskata pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz pieteikumā tiesā norādītajiem apstākļiem, papildus norādot, ka 2010.gada 26.martā rīkotais pasākums bija pirmais pieteicējas rīkotais pasākums, taču bija plānots organizēt pasākumus mēnesi uz priekšu. Tobrīd organizēt palīdzēja *O.R.*, kas nebija nodarbināta un vēlējās apmeklēt šos pasākumus, kā arī izklaidēties. Taču darba attiecības nepastāvēja. *O.R.* bija palīdze, bet *M.D.* - apkopēja-administratore. *M.D.* vēlējās būt

pašnodarbināta, un pieteicēja domāja, ka varbūt varēs noslēgt sadarbības līgumu, taču pat mutiski tas vēl nebija pārrunāts. Šajā pasākumā *M.D.* bija tikai pasākuma apmeklētāja. Tajā brīdī, kad telpās iebruka ar automātiem, *M.D.* lejā vārīja kafiju – katram pasākuma apmeklētājam bija iespēja uzvārīt sev kafiju ģērbtuvē, pagrabstāvā, kas kalpoja kā firmas ofiss un kur glabājās visa dokumentācija. To, ka 2010.gada 26.martā pieteicēja ir sniegusi paskaidrojumus, ka *M.D.* iziet pārbaudes laiku apkopējas-administratores darbam, pieteicēja tiesas sēdē izskaidroja tādējādi, ka tobrīd, uzbrukuma laikā, viņai nestrādāja galva, lai pareizi formulētu. Ja pēc pasākuma būtu bijis vajadzīgs palīgs, pieteicēja būtu radusi iespēju noslēgt darba vai sadarbības līgumu. Uz pasākuma brīdi pieteicēja vēl nezināja, kāda palīdzība turpmāk būs vajadzīga. 26.martā pieteicēja pati atslēdza un aizslēdza garderobi, taču, ja bija aizņemta, uzticēja atslēgas *O.R.* Visas telpas atpūtas kompleksā uzkopa pieteicēja un viņas ģimenes locekļi.

Tiesas sēdē atbildētāju pārstāvošās iestādes pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītajiem apstākļiem.

Motīvu daļa

[5] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka prasījums par Lēmuma atcelšanu nav pamatots, taču pārsūdzētais Lēmums ir grozāms attiecībā uz piemērotā soda apmēru.

[6] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[6.1] 2010.gada 1.martā starp maksātnespējīgo SIA *„/Nosaukums/”* un pieteicēju tika noslēgts nomas līgums, saskaņā ar kuru maksātnespējīgā SIA *„/Nosaukums/”* tai piederošās telpas */adrese/*, Rīgā, iznomā pieteicējai privātiem mērķiem (lietas lapa 83).

[6.2] 2010.gada 26.marta paskaidrojumā pieteicēja norāda, ka *M.D.* iziet pārbaudes laiku apkopējas, administratores darbam. Pēc 2010.gada 26.marta tiks lemts par to, vai šī persona tiks pieņemta darbā. Ja šī persona tiks pieņemta darbā, 27.martā tiks slēgts darba līgums, tādēļ tika lūgts paņemt pasi (lietas lapa 44).

2010.gada 27.aprīļa paskaidrojumā pieteicēja norāda, ka dēļ bruņotā iebrukuma un neordinārās situācijas 2010.gada 26.marta paskaidrojumā viņa pieļāva nelielas neprecizitātes. *M.D.* izteikusi vēlēšanos, vadoties pēc pievienotā līguma, pieskatīt apmeklētāju, kuri pārsvarā ir savstarpēji pazīstami, mantas. Lai novērstu mantu pazušanu, pašu apmeklētāju interesēs tiek rakstīts šāds līgums ar apmeklētāju pārstāvi. Konkrētajā vakarā mantas pieskatīja pieteicēja, bet *M.D.* iepazīstināja ar līgumā paredzēto. *M.D.* nebija pases, tāpēc līgumu pieteicēja bija ar mieru parakstīt kaut nākamajā dienā (lietas lapa 42).

2010.gada 13.aprīļa paskaidrojumā pieteicēja norāda, ka *A.C.* pieteicējas organizētajos vakaros pavada savu sievu *O.R.*, kura brīvprātīgi palīdz. Starp pieteicēju un *A.C.* darba attiecības nepastāv (lietas lapa 40).

[6.3] Inspekcijas 2010.gada 26.marta Aktā par konstatētajiem faktiem, veicot nelegālās nodarbinātības apsekošanu, konstatēts, ka *M.D.* veica garderobistes darba pienākumus – pieņēma virsdrēbes un izdeva numuriņus, veda saņemto mantu reģistru, viņas rīcībā bija arī seifa atslēga, kur tika glabātas klientu personiskās mantas; *M.D.* uzņēmumā strādā no 2010.gada marta sākuma, darba līgums ar viņu nav noslēgts, alga- Ls 70. *M.D.* nosaukusi savus datus, bet atteikusies parakstīt aktu un sniegt rakstveida paskaidrojumu (lietas lapa 36).

[6.4] Inspekcijas 2010.gada 26.marta Aktā par konstatētajiem faktiem, veicot nelegālās nodarbinātības apsekošanu, konstatēts, ka *S.D.* ir īpašniece, bet *O.R.* pildīja palīdzes pienākumus no 2004.gada bez noteiktas darba algas (lietas lapa 37).

[6.5] Inspekcijas 2010.gada 29. marta Aktā konstatēts, ka ar *M.D.* un *O.R.* nav noslēgti darba līgumi (lietas lapa 43).

[6.6] *O.R.* iesniegumā, kas adresēts pieteicējai, norāda, ka viņa ir ieinteresēta kompleksa *„/Nosaukums/”* uzturēšanā, lai veiktu tā veiksmīgu pārdošanu. Tā kā viņa šobrīd ir bezdarbniece, lūdz atļauju piedalīties privāto vakaru organizācijā uz brīvprātības principa, par to nesaņemot finansiālu atlīdzību. Vakaru mērķis ir uzturēt

kompleksu un tā veiksmīgas pārdošanas rezultātā saņemt no pieteicējas 20% no pārdošanas summas (lietas lapa 49).

[6.7] 2010.gada 12.maija administratīvā pārkāpuma protokolā AM Nr.013012 konstatēts, ka 2010.gada 26.martā Inspekcija veica pārbaudi SIA *„/Nosaukums/"* atpūtas kompleksā *„/Nosaukums/"*, kas atrodas */adrese/*, Rīgā. Pārbaudes brīdī *O.R.* veica palīdzes pienākumus, bet apkopējas–administratores pienākumus veica *M.D. O.R.* un *M.D.* darba devējs ir *S.D.*, kura ar šīm personām nav rakstveidā noslēgusi darba vai civiltiesiskus līgumus. Tādējādi ir pārkāpta Darba likuma 40.panta pirmā daļa. Pieteicēja protokolā paskaidrojusi, ka šīs personas nav nodarbinājusi (lietas lapa 30-31).

[6.8] 2010.gada 19.maijā tiek pieņemts sākotnējais lēmums (lietas lapa 32-33).

[6.9] Ar 2010.gada 3.jūlija iesniegumu *S.D.* apstrīd sākotnējo lēmumu (lietas lapa 28-29).

[6.10] 2010.gada 7.oktobra Inspekcijas amatpersonas (*M.I.*, *O.D.*, *B.P.* un *D.D.*) paskaidrojumā norāda, ka 2010.gada 26.martā plkst.23.30 uzsāka un 2010.gada 27.martā turpināja pārbaudi SIA *„/Nosaukums/"* struktūrvienībā „*/Nosaukums/* atpūtas komplekss" */adrese/*, Rīgā. Pārbaudes brīdī Inspekcijas amatpersonas konstatēja, ka šajā adresē notiek privātais iepazīšanās vakars (pasākums). Atpūtas kompleksa telpās publiski pieejamā vietā (gaitenī pie sienas) piestiprināts cenrādis par atpūtas kompleksa telpu un pakalpojumu izmantošanu. Otrs cenrādis tika konstatēts deju zālē (piestiprināts pie sienas) par mūzikas pasūtīšanu. Atpūtas kompleksa pagrabstāvā - garderobē tika konstatēta instrukcija garderobistei, kurā norādīts, ka sievietēm, kuras pamet vakaru ātrāk nekā tas ir beidzies, jāmaksā 15Ls (lietas lapa 24).

[6.11] 2010.gada 11.oktobrī tiek pieņemts Lēmums (lietas lapa 6-11).

[6.12] Tiesas sēdē, nopratināta kā lieciniece, *O.R.* liecināja, ka *S.D.* pazīst gadus desmit. *S.D.* piedāvājusi viņai strādāt par SIA *„/Nosaukums/"* direktori. Uzņēmums izīrējis telpas dažādiem pasākumiem. Kad iestājusies SIA *"/Nosaukums/"* maksātnespēja 2008.-2009.gadā, *S.D.* organizējusi pasākumus – sākumā kā SIA dalībniece un īpašniece, pēc tam kā privātpersona. Viņa uzņēmusies iniciatīvu kaut kā uzturēt kompleksu, lai varētu to veiksmīgi pārdot un norēķināties ar banku. Lieciniece pēc SIA *„/Nosaukums/"* maksātnespējas algotu darbu nestrādājusi un regulāri bez maksas palīdzējusi pieteicējai kā privātpersonai organizēt pasākumus – atbildējusi uz telefonzvaniem, slaucījusi putekļus, klājusi galdus, nodrošinājusi atmosfēru, lai cilvēki justos labi un ērti, kā arī stāstījusi apmeklētājiem par iespējām īrēt telpas. Pasākumi notikuši citreiz četras, citreiz pat sešas, citreiz tikai divas reizes mēnesī.

Apmeklētāji par pasākumiem lielākoties maksājuši katrs pēc savām finansiālajām iespējām. Pirmās reizes teikušas – 20 lati, bet cilvēki maksājuši arī tikai piecus, divus latus. Noteiktas ieejas maksas nav bijis, galvenais bijis savākt naudu komunālajiem maksājumiem – pie tūkstoša mēnesī. Apmeklētāji bijuši lielākoties savstarpēji pazīstami cilvēki, kā arī *S.D.* likusi reklāmas žurnālos.

Kompleksā bijusi sauna, baseins, džakuzi, divas mazās atpūtas telpas, turku pirts un katlu māja. To darbību un uzturēšanu nodrošinājusi *S.D.* Pasākumos palīgu viņai bijis daudz – gandrīz katrs apmeklētājs gribējis palīdzēt. Garderobe turēta drošībai par mantām, dažreiz atslēgas pasākuma laikā bijušas pie liecinieces.

2010.gada 26.martā kompleksā *S.D.* rīkojusi atpūtu cilvēkiem – iepazīšanās, atpūtas klubu. Tajā vakarā bijis diezgan daudz jaunu apmeklētāju, viņai bijis jāstāsta par kompleksu, jāparāda, kur ir dvielīši, un pie viņas glabājusies savāktā nauda. Kad ieradusies ātrās reaģēšanas grupa, lieciniece stāvējusi koridorā. Apmeklētāji virsdrēbes atstājuši garderobē. Par garderobi tajā vakarā atbildējusi *M.D.*, kas ieradusies viena no pirmajām un teikusi, ka labprāt pieskatīs. Tovakar *M.D.* pieņēmusi virsdrēbes un izdevusi numuriņus, tas neesot traucējis viņai ballēties. Kad ieradusies policija, *M.D.* vārījusi sev kafiju.

Lieciniece pazīstot *M.D.* gadus trīs četrus, arī viņa bijusi brīvprātīga palīdze. Vai *M.D.* strādājusi SIA *"/Nosaukums/"*, lieciniece neatcerējās, jo apkopējas bieži mainījušās. *O.R.* būtu saņēmusi noteiktu daļu no saņemtās summas, ja kompleksu būtu izdevies normāli pārdot.

[6.13] Lietas materiālos esošajā videoierakstā ir redzama pieteicēja, *O.R.* un *M.D.* (lietas lapa 93).

[7] Darba likuma 28.panta pirmā daļa noteic, ka darba devējs un darbinieks savstarpējās darba tiesiskās attiecības nodibina ar darba līgumu, bet 40.panta pirmā daļa noteic, ka darba līgums slēdzams rakstveidā pirms darba uzsākšanas.

Administratīvā atbildība par darba līguma rakstveida formā neslēgšanu pirms darba uzsākšanas ir paredzēta LAPK 41.panta otrajā daļā, kas noteic, ka par darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā — uzliek naudas sodu darba devējam — fiziskajai personai vai amatpersonai no simt līdz trīssimt piecdesmit latiem, juridiskajai personai — no septiņsimt piecdesmit līdz piectūkstoš latiem.

[8] Tiesa konstatē, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicēja 2010.gada 26.martā atpūtas kompleksā *„/Nosaukums/”*, kas atrodas */adrese/*, Rīgā, rīkoja pasākumu, kurā piedalījās pieteicēja, kā arī *O.R.* un *M.D.* Tāpat strīda nav arī par to, ka starp pieteicēju un *O.R.* un pieteicēju un *M.D.* nebija rakstveidā noslēgti darba līgumi.

Strīds lietā ir par to, vai pieteicēja nodarbināja *O.R.* un *M.D.*, t.i., vai vispār starp pieteicēju un šīm personām pastāvēja darba attiecības.

[9] Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, jo īpaši pieteicējas 2010.gada 26.marta un 27.aprīļa paskaidrojumus, Inspekcijas 2010.gada 26.marta aktus par konstatētajiem faktiem, veicot nelegālās nodarbinātības apsekošanu, kā arī administratīvā pārkāpuma protokolu, atzīst ka pieteicēja 2010.gada 26.martā nodarbināja *O.R.* un *M.D.* un rakstveidā nebija noslēgti darba līgumi. Tādējādi pieteicēja pārkāpa Darba likuma 40.panta pirmo daļu un izdarīja administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts LAPK 41.panta otrajā daļā.

Tiesa kritiski vērtē pieteicējas paskaidrojumus, ka *O.R.* un *M.D.* 2010.gada 26.martā rīkotajā pasākumā piedalījās kā dalībnieces un brīvprātīgi palīdzēja, gan pieskatot garderobē drēbes, gan vārot kafiju. Šādi apgalvojumi ir pretrunā ar pieteicējas sākotnējiem paskaidrojumiem, kuros pieteicēja paskaidro, ka *M.D.* iziet pārbaudes laiku apkopējas, administratores darbam (lietas lapa 44). Turklāt pati *O.R.* sākotnēji ir paskaidrojusi, ka *O.R.* pildīja palīdzes pienākumus no 2004.gada bez noteiktas darba algas (lietas lapa 37).

Administratīvo tiesu judikatūrā ir nostiprinājusies atziņa, ka jebkurai liecībai, paskaidrojumiem un protokolā ierakstītam personas paskaidrojumam, kas nostiprināts uzreiz pēc notikuma, ir lielāka ticamība, nekā liecībai vai paskaidrojumiem, kas tapuši vēlākā laika posmā (*skat., piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 15.februāra spriedumu lietā Nr.A42473108*). Tādējādi tiesa lielāku ticamību piedod pieteicējas sākotnējiem paskaidrojumiem.

Tāpat tiesa kritiski vērtē arī *O.R.* paskaidrojumu maiņu, sākotnēji norādot, ka strādā bez noteiktas darba algas, bet vēlāk tiesas sēdē liecinot, ka palīdzējusi pieteicējai brīvprātīgi un bez atlīdzības – palīdzējusi organizēt pasākumus, atbildējusi uz telefona zvaniem, klājusi galdus, slaucījusi putekļus, jo bijusi doma pēc tam, kad komplekss būs pārdots, saņemt noteiktu naudas summu. Tiesa neapstrīd to, ka var palīdzēt paziņām, draugiem un radiem brīvprātīgi un bez atlīdzības, tomēr no liecinieces liecības izriet, ka viņa regulāri no 2008. līdz 2009.gadam, kad iestājās SIA *„/Nosaukums/”* maksātnespēja, palīdzējusi pieteicējai organizēt privātus pasākumus. Šādu bezatlīdzības regulāru palīdzēšanu, pat cerot, ka, iespējams, nākotnē varētu saņemt daļu no kompleksa pārdošanas summas, tiesa vērtē kritiski.

[10] LAPK 22.pants noteic, ka administratīvais sods ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai tiklab tiesību pārkāpējs, kā citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus, bet 32.panta pirmā daļa noteic, ka sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek ietvaros, ko nosaka normatīvais akts, kurā paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu, stingrā saskaņā ar šo kodeksu un citiem aktiem par administratīvajiem pārkāpumiem.

LAPK 41.panta otrās daļas sankcija darba devējam — fiziskajai personai vai amatpersonai ir no simt līdz trīssimt piecdesmit latiem.

Ar Lēmumu pieteicējai ir atstāts negrozīts sākotnēji noteiktais naudas sods Ls 300 apmērā. Atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi netika konstatēti. Tāpat no lietas materiāliem neizriet, ka pieteicēja iepriekš būtu tikusi administratīvi sodīta par darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpšanu. Līdz ar to tiesa atzīst, ka šādos apstākļos nav pamata noteikt sodu, kas ir tuvāks maksimālajam soda apmēram nekā minimālajam apmēram. Tādējādi ir pamats grozīt noteikto sodu. Vienlaikus tiesa arī atzīst, ka lietas apstākļi liecina par to, ka nav arī pamata noteikt minimālo sodu, jo pieteicēja ir nodarbinājusi divas personas bez darba līgumiem. Tiesas ieskatā atbilstošs sods šajā gadījumā būtu naudas sods Ls 150, kas būs pietiekams pamats atturēt pieteicēju no jaunu pārkāpumu izdarīšanas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.panta pirmās daļas 5.punktu, Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

apmierināt daļēji *S.D.*, personas kods */personas kods/*, pieteikumu.

Grozīt Valsts darba inspekcijas 2010.gada 11.oktobra lēmumu Nr.04/143-01-03/1552 (2010.gada 12.maija administratīvā pārkāpuma protokols AM Nr.013012) daļā par piemēroto naudas sodu un samazināt naudas sodu līdz Ls 150 (simts piecdesmit lati).

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese *(paraksts)*

D.Ābele

NORAKSTS PAREIZS
Tiesnese _____D.Ābele
Administratīvā rajona tiesa
Rīgā, 2012.gada 18.jūnijā